

SCI-CONF.COM.UA

CURRENT CHALLENGES OF SCIENCE AND EDUCATION

**PROCEEDINGS OF I INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
SEPTEMBER 18-20, 2023**

**BERLIN
2023**

CURRENT CHALLENGES OF SCIENCE AND EDUCATION

Proceedings of I International Scientific and Practical Conference

Berlin, Germany

18-20 September 2023

Berlin, Germany

2023

UDC 001.1

The 1st International scientific and practical conference “Current challenges of science and education” (September 18-20, 2023) MDPC Publishing, Berlin, Germany. 2023. 302 p.

ISBN 978-3-954753-05-5

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Current challenges of science and education. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Berlin, Germany. 2023. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/i-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-current-challenges-of-science-and-education-18-20-09-2023-berlin-nimechchina-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: berlin@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2023 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2023 MDPC Publishing ®

©2023 Authors of the articles

ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ЗАВДАНОЇ КАЛІЦТВОМ, ІНШИМ УШКОДЖЕННЯМ ЗДОРОВ'Я АБО СМЕРТЮ ПАСАЖИРА

Гришко Уляна

к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Вступ. Загальнотеоретичні положення цивільного права дозволяють нам класифікувати цивільно-правову відповідальність за підставами виникнення на договірну і позадоговірну. Під договірною відповідальністю, прийнято розуміти, відповідальність, що настає у випадках невиконання і неналежного виконання зобов'язання, що виникло з договору. Прикладом такої відповідальності є сплата перевізником пасажирові штрафу за затримку у відправленні транспортного засобу або запізнення у прибутті такого транспортного засобу до пункту призначення (ч. 1 ст. 922 ЦК України) [1, с. 451].

Якщо порушено зобов'язання, що виникло не з договору, а з інших підстав, виникає позадоговірна (недоговірна) відповідальність. Наприклад, фізична або юридична особа, яка завдала шкоди каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я фізичній особі, зобов'язана відшкодувати потерпілому заробіток (дохід), втрачений ним внаслідок втрати чи зменшення професійної або загальної працездатності, а також відшкодувати додаткові витрати, згідно зі ст. 1195 ЦК. Відповідальність, в такому випадку, настає за порушення обов'язку, встановленого не договором, а законом.

Мета роботи. Дослідити особливості цивільно- правової відповідальності перевізника за договором перевезення пасажирів, багажу у випадку заподіяння йому шкоди каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.

Матеріали та методи. Цивільний кодекс України передбачає випадки, коли норми, що регулюють позадоговірні відносини, поширюються й на окремі зобов'язання, що виникають з договорів. Тоді норми деліктної відповідальності

підлягають застосуванню незалежно від того, чи є дія, що заподіяла шкоду, необхідною для виконання даного договору. Так, у ст. 928 ЦК закріплено, що відповідальність перевізника за шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю пасажирів, визначається відповідно до глави 82 ЦК «Відшкодування шкоди», якщо договором або законом не встановлена відповідальність перевізника без вини [2]. Тобто, в даному випадку йдеться про шкоду, пов'язану з виконанням договору, але застосовуватимуться положення про деліктну відповідальність, оскільки є відповідна вказівка закону.

Результати та обговорення. Цивільно-правова відповідальність перевізника за шкоду завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю пасажирів проявляється у формі відшкодування матеріальної та моральної шкоди.

Специфіка шкоди, яку завдано життю та здоров'ю полягає в тому, що її не може бути відшкодовано в натурі та оцінено в грошовому еквіваленті. І тому, відшкодуванню підлягатиме не зазначена шкода, а лише майнові втрати, яких зазнала фізична особа внаслідок завдання цієї шкоди. До таких втрат законодавець відносить заробіток (дохід), втрачений потерпілим внаслідок втрати чи зменшення професійної або загальної працездатності, витрати, зумовлені необхідністю посиленого харчування, санаторно-курортного лікування, придбання ліків, протезування, стороннього догляду (ч. 1 ст. 1195 ЦК), а також витрати на поховання (ст. 1201 ЦК) та інші витрати.

Крім того, певні матеріальні витрати фізична особа може понести для відновлення свого здоров'я, наприклад, у зв'язку із необхідністю посиленого харчування, додаткового догляду, на придбання санаторної путівки, тому і виникає питання про майнову (грошову) компенсацію понесених нею втрат. Цивільне законодавство чітко визначає ці втрати збитками, тобто включає сюди все, що «вибуває» із майнової сфери потерпілого, втрачається за незалежними від нього обставинами [3, с. 510]. Так, наприклад, у справі про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки до державного підприємства «Донецька залізниця» було постановлено рішення Свердловського міського

суду, Луганської області від 24.03.2014 року про стягнення з державного підприємства «Донецька залізниця» матеріальної шкоди, витрат на придбання ліків, додаткові витрати на сторонній догляд, витрат на придбання крісла колісного КДСВ [4].

Частиною 3 ст. 23 ЦК України встановлено, що моральна шкода відшкодовується у грошовому еквіваленті, іншим майном або в інший спосіб. Розмір грошового відшкодування моральної шкоди визначається судом залежно від характеру правопорушення, глибини фізичних та душевних страждань, погіршення здібностей потерпілого або позбавлення його можливості їх реалізації, ступеня вини особи, яка завдала моральної шкоди, якщо вина є підставою для відшкодування, а також з урахуванням інших обставин, які мають істотне значення. При оцінці моральної (немайнової) шкоди, спричиненої потерпілим особам внаслідок ДТП, суд повинен належним чином оцінювати ступінь їх немайнових витрат, а також у випадках пред'явлення таких вимог до страховиків враховувати положення ст. 611 ЦК України про те, що таке відшкодування може бути застосовано лише у передбачених законом або договором випадках порушення страховою компанією зобов'язань і виходити з того, чи передбачено укладеним договором страхування можливість такого відшкодування страховиком. Необхідно звернути увагу на те, що п. 22.3. ст. 22 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» і п. 3 ч. 2 ст. 23 ЦК України обов'язок відшкодування моральної шкоди, завданої пошкодженням майна, покладено на особу, яку визнано винною у скоєнні ДТП [5].

Незважаючи на те, що для визначення відповідальності перевізника за шкоду завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю пасажирів застосовуються загальні положення відшкодування шкоди відповідно до глави 82 Цивільного кодексу України, крім того специфіка такої відповідальності може визначатися договором або спеціальними нормами транспортного законодавства. Розглянемо більш детально особливості цивільно – правової

відповідальності перевізника за шкоду завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю пасажирів при перевезеннях на окремих видах транспорту, зокрема повітряному, залізничному та автомобільному.

Як зазначає, О. В. Черненко досить часто у додатках до квитка авіакомпанії розміщують інформацію, що зумовлює настання відповідальності перевізника за шкоду, заподіяну внаслідок смерті або пошкодження здоров'я пасажирів з моменту входу пасажирів на перон аеропорту для посадки на повітряне судно і до моменту, коли пасажир залишив перон під наглядом уповноважених осіб перевізника, якщо інше не передбачено національним законодавством та міжнародними договорами про відповідальність при повітряних перевезеннях. Однак, перевізник не несе відповідальності, якщо смерть або пошкодження здоров'я пасажирів є результатом виключно стану його здоров'я [6, с. 519-520].

Щодо спеціальних положень у сфері повітряних перевезень, то відповідно до Правил повітряних перевезень пасажирів і багажу від 30.11.2012 року №735 передбачено відповідальність перевізника за загибель і тілесне ушкодження пасажирів, зокрема «Перевізник не може виключити чи обмежити свою відповідальність за шкоду, яка спричинила загибель або тілесне ушкодження пасажирів, за умов, зазначених у главі 1 цього розділу, сумою у розмірі 113100 СПЗ для кожного пасажирів (ч. 1 глава 1, розділ XXVII)». Водночас ця ж глава передбачає і підстави звільнення від відповідальності перевізника у випадках, якщо: така шкода не була заподіяна через недбалість або іншу неправомірну дію чи бездіяльність перевізника або його службовців чи агентів з обслуговування; або така шкода заподіяна виключно через недбалість або іншу неправомірну дію чи бездіяльність третьої сторони [7].

Наявність даного положення у національному законодавстві щодо цивільно- правової відповідальності перевізника за шкоду, яка спричинила загибель або тілесне ушкодження пасажирів є результатом приєднання України у 2008 році до Конвенції про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень від 28.05.1999 року (Монреальська конвенція).

Позитивним аспектом є те, що дана шкода не обмежується розміром 113100 СПЗ для кожного пасажира, потерпіла сторона має право і на відшкодування додаткових витрат. Так, зокрема у рішенні Приморського районного суду м. Одеси від 28 квітня 2014 року за позовом про відшкодування майнової та моральної шкоди заподіяної смертю особи внаслідок авіакатастрофи, суд крім основної компенсації шкоди, яка спричинила загибель або тілесне ушкодження пасажира, додатково стягнув з авіакомпанії витрати на поховання, шкоду заподіяну неповнолітнім дітям до досягнення 18-ти років та моральну шкоду [8].

На відмінну від чіткої визначеності у національному законодавстві розміру компенсації за шкоду, яка спричинила загибель або тілесне ушкодження пасажира у сфері повітряних перевезень, при перевезеннях автомобільним та залізничним транспортом такого розміру шкоди завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю пасажирів – не визначено на рівні спеціального транспортного законодавства. Таким чином, суди вирішуючи спори про відшкодування пасажирам автомобільного транспорту шкоди завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи керуються положеннями статей 1166, 1167, 1187, 1188, 1195-1202 Цивільного кодексу України та постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди» № 6 від 27.03.1992 року.

Висновки. Таким чином, особливості цивільно- правової відповідальності перевізника за шкоду завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю пасажира пов'язані із: по-перше, визначенням її відповідно до положень глави 82 ЦК України або встановленням умовами договору; по-друге, підставами її виникнення; по-третє, формами у яких вона проявляється, а саме сукупністю матеріальних витрат, які становлять шкоду завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю особи. Вагомий вплив для визначення розміру цивільно- правової відповідальності перевізника за шкоду завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю

пасажирів мають національні та міжнародні нормативно- правові акти у сфері повітряного, автомобільного та залізничного перевезення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Цивільне право України: [підручник]./ Харитонов Є. О., Харитонova О. І., Старцев О. В.- 3 вид., перероб. і доп..К.:Істина,2011.808с.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003року. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>
3. Бубіна А. І. Деякі особливості відшкодування шкоди, завданої здоров'ю внаслідок дорожньо-транспортної пригоди. *Актуальні проблеми держави і права.*2011.С.507-511.
4. Архів Свердловського міського суду, Луганської області, Справа № 2-678/12. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/37917264>
5. Узагальнення судової практики у спорах про відшкодування шкоди завданої в наслідок ДТП від 01 грудня 2014року.URL: <https://cr.vn.court.gov.ua/sud0228/uzag/145284/>
6. Черненко О. В. Актуальні проблеми правового регулювання відповідальності авіаперевізника за договором міжнародного повітряного перевезення . *Держава і право:Юридичні і політичні науки. : Збірник наукових праць.* 2006. Вип. 34. С. 516-523.
7. Правила повітряних перевезень пасажирів і багажу від 30.11.2012року №735 URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
8. Архів Приморського районного суд м. Одеси, справа № 522/23876/13, рішення від 28 квітня 2014 року URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/38627944>